

Myšlienka Paneuropy, ktorá ešte pred tromi rokmi bola len utopiou a dnes už je projektom, dojde svojho uskutočnenia na jeseň t. r., kedy sa síde vo Viedni prvý paneuropský kongres, na ktorom aj bude založená Paneuropská unia. Prednášateľ podniknul studijnú cestu do Spojených štátov severoamerických, aby zkuseností tam nadobudnutých použil v prospech praktického aplikovania svojej myšlienky. Idea Paneuropy našla v Amerike veľmi sympatickú prijatie. Utvorila sa tam aj liga na podporu paneuropského hnutia. Väčšina Američanov instinktivne cíti, že Spojené štáty európske sú len logickým dôsledkom európskeho vývoja a ich vlastného príkladu, a že otázka po Paneurope nie znie: »Či vôbec?«, ale »Kedy?« a »Ak?«. Američania vraj soznávajú neudržiteľnosť európskych pomerov lepšie ako my. Európa trpí štátočkovstvom (Kleinstaaterei); mohla si dovoliť luxus častých vojen v dobe, kedy bola ešte najbohatším svetadielom, ale nie dnes, keď celkom schudla svetovou vojnou. Preto Amerika len s najväčšou nedôverou pozerá na Európu.

Spoločnosť Národov, ako dnes jestvuje, je chybné konštruovaná. Paneuropa a Spoločnosť Národov sú sice dve rôzne veci, ale vzájomne sa budú dopĺňovať.

Ako bude vyzierať budúca Paneuropa? Americký príklad sa tu nedá do detailov nápodobiť, lebo európska federácia musí brať do ohľadu rečové a kulturné rozdiely európskych národov. Bude spoločenstvom národov, ako Amerika je spoločenstvom individualít. Národnosti, vzniklých historicky, nebude rušiť, ale spojovať. Európa však vezme si príklad z federatívnej organizácie Ameriky v dvoch prípadoch: 1. v politickej organizácii — lebo táto vylučuje vojnu medzi štátni unie, 2. v hospodárskej organizácii — lebo táto utvára veľké tržisko, ktorého žiadne colné závery neprerušujú, buduje základ hromadnej výroby a pozdvihuje všeobecný blahobyť. Európa leží medzi dvojakými spojenými štátni: Severoamerickou Uniou a Svätom sovietskych republík. Na jej východe vzniká veľké hospodárske imperium na komunistickom základe, na západe však na základe kapitalistickom. Paneuropa, ako v budúcnosti vystane, nesmie byť ani americká, ani asijská, ani ruská (sic!), ale európska. Zmení sice svoju hospodársku a politickú orientáciu, ale zachová si svoju kultúrnu tradíciu.

Prednáška mala hlavne ráz propagačný. Preto nepovedala viac, ako čo je dostatočne známe zo spisov prednášateľových. Krátkosť vymeranej doby nepripustila, aby sa rečník pustil do detailov.

Po prednáške odpovedal Dr. Coudenhove-Calergi na otázky jemu písomne predstreté. Uvádzal okrem iného, že Paneuropa sa musí stavať k terajšej Spoločnosti Národov veľmi kriticky, zvlášte po posledných neúspechoch tejto inštitúcie (neprijatie Nemecka do S. N.). Dnešná generácia sa vraj ešte dožije uskutočnenia Paneuropy, pre ktorú pracuje čas.

Rečník upozornil, že aj v Československu sa konajú prípravy pre založenie Paneuropskej ligy, v čele s ministrom obchodu v. v. Drom, Schusterom, Slovensko v nej zastupuje senátor Kornel Stodola. Obidva prítomní páňovia promluvili niekoľko slov o úkoloch tejto ligy v ČSR.

Aj Vysokoškolské združenie pre Spoločnosť Národov, ktoré bolo nedávno v Bratislave založené, má v úmyslu podrobnejšie študovať otázku Paneuropy.

Dr. Jaromír B e r á k.

Literatura.

Hans Kelsen: **Základy obecné teorie štátni.** (Sbírka spisů právnických a národohospodárskych, sv. XXIX.), Brno, 1926. Nákl. Barvič a Novotný, 84 stran, cena 15 Kč. Jde o výťah z autorovy posledni veľké knihy »Allgemeine Staatslehre« (Berlin, 1925), určený pro publikaci v cizích jazycích. Německý výťah nevyjde. Kromě českého vydání, které pořídil prof. Weyr, připravuje se vydání francouzské (vyjde ve sbírce Gaston Jéze),

polské (překladatel prof. Daworski, Krakov), maďarské (překladatel prof. Moor), švédské, rumunské a japonské. Obsah spisku, který ve zhuštěné formě podává nejdůležitější poznatky z autorovy »Obecné nauky státní«, roztržěn jest na 3 kapitoly (I. Podstata státu, II. Platnost státního řádu [Statistika], III. Tvorba státního řádu [Dynamika]) o 78 paragrafech. W.

Kapras: **Přehled právních dějin zemí koruny české.** II. V Praze 1926. Stran 68. Právě vydaný druhý sešit Kaprasova přehledu obsahuje státní zřízení české v době od obnoveného zřízení do roku 1848, čili krátce pobělohorský absolutismus, dobu reforem a policejní vládu. Hojnou měrou je tu přihlédnuto k poměrům sociálním a hospodářským. Na konci připojen přehled hlavní literatury a mapka rozkladu českého státu.

Hans Kelsen: **Problém parlamentarismu.** (Politeia, Sběrka naučných spisů politických, sv. I.) Přeložil Hanuš Sýkora. Nákladem revue »Parlament«, 1926, 39 stran. Překlad této stručné, ale velmi obsažné práce vynikajícího státovědyce vídeňského, je v našich poměrech, ve kterých zpravidla poslední autoritou pro vědecké poučení o politických věcech je pořád ještě český překlad Jellinkovy »Všeobecné státovědy«, velice záslužným činem. Jeho četbu možno doporučiti všem, kdož se chtí vymániti z běžné frazeologie politické. W.

Univ. prof. Dr. Rudolf Mayr: **Soustava občanského práva.** Kniha čtvrtá: **Právo rodinné.** 147 stran. Tento český překlad německého originálu byl prohlédnut a doplněn literárními poukazy prof. Drem. Jar. Sedláčkem. (Sběrka spisů právnických a národohospodářských, svazek XXV, 1926.) Cena 24 Kč. Nakladatelství Barvič & Novotný v Brně.

Kozáková Anděla: **Právní postavení ženy v českém právu zemském.** (Práce ze semináře českého práva na Karlově universitě v Praze. Vydává Dr. Jar. Kapras, č. 11). Praha 1926, 70 stran.

Sběrka vzorců k civilnímu soudnímu řádu a exekučnímu řádu. Nákladem Československého Kompasů, tiskařské a vydavatelské akc. společnosti v Praze-Smíchově, 1926. 536 stran. Cena 120 Kč. Sběrku vydává ministerstvo spravedlnosti. Upravil ji odbor, přednosta min. spravedlnosti Ant. Hartmann, jenž se přidržel sbírky vzorců, vydávaných za Rakouska, neboť ještě platí u nás předpisy rakouského civ. řádu soudního a exekučního řádu a také u soudů používané tiskopisy jsou podle nich sestaveny. Autor doplnil knihu jednak v poznámkách předpisy československými, zejména pro praktickou potřebu nutnými předpisy poplatkovými, a upravil zároveň téměř všechny vzorce slohově a jazykově a leckde i formálně tak, jak byly upraveny nyní tiskopisy pro potřebu soudů. Do sbírky zařadil i několik vzorců zápisů o jednání, rozsudků a usnesení, jakož i vzorce podání pro zkrácené vyřízení (žalob a exekučních návrhů).